

**Tjänsteutlåtande**

Datum 2018-09-20

Diarienummer HS 2018-00776

**Västra Götalandsregionen**

**Koncernkontoret**

Handläggare: Sylvia Määttä

Telefon: 0707-674176

E-post: [sylvia.maatta@vgregion.se](mailto:sylvia.maatta@vgregion.se)

Till hälso- och sjukvårdsstyrelsen

## **Fördelning av 2019 års medel om förbättrad förlossningsvård och insatser för kvinnors hälsa**

### **Förslag till beslut**

1. Av statsbidraget för 2019 för mödra- och förlossningsvård och kvinnors hälsa i primärvården om 255,51 mnkr fördelar hälso- och sjukvårdsstyrelsen 21,71 mnkr till kvinnors hälsa i primärvård, 151,3 mnkr till förlossningsvård, 41 mnkr till neonatalvård, 22,5 mnkr till mödravård, 8 mnkr till förbättrad IVF-behandling samt 11 mnkr till regiongemensamt förbättringsarbete för åtgärder i enlighet med detta tjänsteutlåtande.
2. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att ta fram Anvisningar-tillkommande ersättning där utbetalning och uppföljning av medlen framgår.
3. Hälso- och sjukvårdsstyrelsen överför 3, 011 mnkr till regionstyrelsen som avser personalkostnader. Personalkostnaderna avser sammanlagt 0,5 heltid för programområdet kvinnosjukdomar och förlossning samt 1,5 heltid som regionutvecklare och medicinsk rådgivare.
4. Åtterrapporering av hur medlen använts ska göras till hälso- och sjukvårdsstyrelsen.

### **Sammanfattning av ärendet**

Överenskommelsen utgör en del i regeringens arbete för en mer tillgänglig och jämlik mödra- och förlossningsvård och förbättringar för kvinnors hälsa i primärvården. I Västra Götalandsregionen innebär det att hälso- och sjukvårdsstyrelsen fördelar det tilldelade statsbidraget, 255,51 mnkr, på följande sätt:

- 21,71 mnkr för förbättring av kvinnors hälsa i primärvården
- 151,3 mnkr ska i första hand användas för bemanning och förbättringar inom förlossningsvården
- 22,5 mnkr till insatser inom mödravården
- 41 mnkr ska användas till transportorganisationen och för ökad bemanning och förbättringar inom neonatalvård
- 8 mnkr ska användas för insatser inom IVF-behandling
- 11 mnkr för regiongemensamt förbättringsarbete

## Fördjupad beskrivning av ärendet

Denna fleråriga satsning (2018-2022) ger goda möjligheter att förstärka bemanning och att utveckla och testa nya arbetssätt. I SKL:s rapporter ”Förlossningsvård och kvinnors hälsa i fokus” och ”Neonatalvård i fokus: Trygg hela vägen – före, under och efter graviditet” beskrivs vikten av att stärka hela vårdkedjan före, under och efter graviditet och förlossning. Det beskrivs vidare att det inom både förlossnings-, mödra- och neonatalvård krävs fortsatta satsningar för att säkerställa kompetensförsörjning. Vidare framhålls följande utvecklingsområden:

- Ökad målgruppsanpassad kommunikation med kvinnan och hennes närstående
- Bättre användande av den ökande mängden data som underlag för systematiskt kvalitetsarbete
- Stimulering av innovationer och nytänkande kring nya arbetssätt

## Ekonomi

### 1. Kvinnors hälsa i primärvården, 21,71 mnkr

Under 2019 är det viktigt att fortsättningsvis stärka kvinnors hälsa i socioekonomiskt utsatta områden. Exempel på insatser är fler auktoriserade tolkar, hembesök och drop-in tider, mer pedagogisk information om hur hälso- och sjukvården fungerar i Sverige på olika språk och interkulturell utbildning till vårdpersonal. Det behövs också kompetensutveckling för att bättre kunna identifiera och hjälpa våldsutsatta kvinnor och kvinnor som riskerar att bli eller har blivit utsatta för könsstympning. Utökade möjligheter att arbeta med levnadsvanefrågor som kost och motion via fler utåtriktade och uppsökande insatser. Utöver detta ska medel användas för:

- Smärttillstånd, vilket är vanligare hos kvinnor och mer kunskap behövs
- Ett utökat och mer jämlikt stöd i frågor som rör den sexuella och reproduktiva hälsan
- Ett ökat fokus på äldre och yngre kvinnors fysiska och psykiska hälsa.

### 2. Stärkt bemanning och kompetenshöjande insatser och utbildning, 151,3 mnkr

Behovet av insatser och förbättringsåtgärder för att säkerställa en trygg och säker förlossningsvård samt att rekrytera och behålla personal är fortsatt stort. Medlen ska därför användas för åtgärder för att exempelvis stödja bredvidgång med stöd av erfarna barnmorskor till nyexaminerade barnmorskor och andra kompetenshöjande insatser såsom inrättande av tjänster med tid avsatt för utvecklingsarbete och utbildning (så kallade 80/20-tjänster). Medlen ska också användas för införande av karriärutvecklingsmodellen samt till fortsatt uppbyggnad av bäckenbottenteam vid NU-sjukvården, Skaraborgs sjukhus och Södra Älvsborgs sjukhus och till bäckenbottencentrum vid Sahlgrenska universitetssjukhuset. Medlen ska också användas för att minska andelen bristningar och utveckla vården vid bristningar. Medlen föreslås fördelas enligt antal förlossningar 2017.

Fördelningsnyckel till slutenvård-förlossningsvård, baserat på antal förlossningar, 2017

Förlossningsklinik	Antal förlossningar 2017	Andel	Summa, mnkr
SU	9479	50,3 %	76,104
NU	3553	18,9 %	28,596
SKaS	2698	14,3 %	21,636
SÄS	3098	16,5 %	24,965

### 3. Stärka vårdkedjan vid graviditet, förlossning och eftervård, 22, 5 mnkr

Målet för svensk mödra-och förlossningsvård är att alla kvinnor och deras familjer ska känna trygghet och få en säker vård i rätt tid före, under och efter graviditet och förlossning. 2,5 mnkr ska användas för att utveckla digital kommunikation. De stora mängderna tryckt informationsmaterial patienten får är svårt att hålla uppdaterat och ofta övermäktigt för patienten att ta till sig. Många söker sig också till osäkra källor, vilket skapar onödig oro. Både vårdpersonal och blivande föräldrar efterfrågar ett kommunikationsverktyg anpassat efter dagens behov och möjligheter. Det blir ett stöd som ger kvalitetssäkrad information, trygghet och en tidsenlig vägledning genom hela vårdkedjan med målet att frigöra tid genom att låta vårdpersonalen använda tiden rätt.

Övriga 20 mnkr ska användas för:

- Förbättrad mödravård i hela regionen för gravida med missbruksproblem
- Förbättrad mödravård för gravida i socialt utsatta områden
- Förbättrad mödravård i hela regionen för gravida med psykisk ohälsa
- Förstärka och förtydliga vårdkedjan
- Utveckla och stärka eftervården
- Förbättra vården vid eventuella komplikationer.

Medlen till primärvården (beställd PV) föreslås fördelas enligt följande:

Barnmorskemottagningar (MVH)	Andel	Summa, mnkr
Göteborgsområdet	50,3 %	10,06
Trollhättan	18,9 %	3,78
Skövde	14,3 %	2,86
Borås	16,5 %	3,3

### 4. Transportorganisation och bemanning och förbättringar inom neonatalvård, 41 mnkr

I rapporten "Neonatalvård i fokus: Trygg hela vägen – före, under och efter graviditet", utpekas kunskapsbaserad och likvärdig vård på rätt nivå, bemanning och kompetens samt omvårdnad, bemötande och stöd som tre centrala förbättringsområden. 20 mnkr ska därför användas till vård av de för tidigt födda barnen och den samvård och omvårdnad som behöver ske med kvinnan och övriga familjemedlemmar. Medlen ska också användas till insatser som förbättrar övergången mellan de olika delar i vårdorganisationen som berörs av vården av de för tidigt födda barnen och deras familjer, samt till uppföljning av vården. Behovet av att rekrytera och behålla personal för att säkerställa en trygg och säker neonatalvård är stort. Inom detta område ska medlen användas för att finna former för strategiskt arbete för att rekrytera och behålla personal, tex genom att möjliggöra tjänster innefattande arbetstid för kompetensutveckling och kvalitetsarbete. Arbetet med att tillsätta regionala processledare ska också fortsätta.

Medlen föreslås fördelas enligt följande:

Förvaltning	Andel	Summa, mnkr
SU	50,3 %	10,06
NU	18,9 %	3,78
SKaS	14,3 %	2,86
SÄS	16,5 %	3,3

21 mnkr ska användas för att säkerställa kostnader för transportteamen och kostnader för prehospitala transporter av för tidigt födda barn.

#### **5. IVF-behandling, 8 mnkr**

För att utveckla och förstärka vården föreslås att 8 mnkr fördelas till förbättrad IVF-behandling. Medlen ska också användas för att bygga ut kapaciteten vid reproduktionsmedicin på Sahlgrenska universitetssjukhuset

#### **6. Regiongemensamt förbättringsarbete 11 mnkr**

Under 2019 kommer fortsatta insatser för regiongemensamt kvalitetsarbete att genomföras. 4 mnkr ska användas för fortsättning av tjänsteutvecklingsprogrammet - ett behovsorienterat utvecklingsstöd. I rapporten "I väntans tider" (2018), Myndigheten för Vård- och omsorgsanalys, framhålls att i patienter och andra målgrupper i liten utsträckning har involverats i vårdens behovsanalys, i prioriteringar av insatser och i utformningen av de nationella insatser som genomförts under 2016–2017. Detta "riskerar att leda till sämre resultat och sammantaget är det svårt att veta om förbättringsarbeten fokuserar på rätt åtgärder". Under 2018 har därför behov, erfarenheter och upplevelser fångats in från patienter, partners och medarbetare så att den fortsatta utvecklingen kan ske på det sätt som efterfrågas. Programmet kommer tillsammans med verksamheter från hela vårdkedjan ta fram idéer och nya koncept att testa. Under 2019 är fokus på olika gruppers behov, en sammanhållen vårdkedja och att testa och utveckla nya arbetssätt i praktiken. Detta sker i samordning med digital utveckling.

Utöver detta ska 7 mnkr användas för övriga fortsatta regiongemensamma satsningar. De goda resultat som uppnåtts vid Södra Älvsborgs sjukhus är en framgångsfaktor för det fortsatta arbetet med att minska förlossningsskador. En regional satsning på amningsutbildning med ev. certifiering planeras till våren 2019. Fortsatta utbildningar av s.k. doulor ska också genomföras. Medlen ska också användas för:

- Dialogmöten och nätverksarbete för lärande, regionalt och nationellt
- Konferens för att sprida goda exempel i regionen
- Förbättra uppföljningen av kvalitetsmål och resultatmål inom förlossningsvården och bättre använda mängden data som underlag för systematiskt förbättringsarbete
- Uppbyggnad och utveckling av programområdet kvinnosjukdomar och förlossning.

#### **Finansiering och resurskonsekvenser av beslutet**

Finansiering av föreslagna åtgärder sker med tillförda medel, 255,51 mnkr, från statsbidraget för 2019 för mödra- och förlossningsvård och kvinnors hälsa i primärvården.

Medlen kommer att fördelas till de förvaltningar som bedriver vård inom förlossningsvårdkedjan. Primärvården erhåller 21,71 mnkr för att dels avsluta projekt som inom ramen för statsbidragets syften påbörjats under föregående år dels starta upp projekt som kan avslutas under 2019. Mödrahälsovården erhåller 22,5 mnkr för förbättrad kommunikation och andra förbättringar i vårdkedjan. Förlossningsvården, neonatalvården samt IVF-behandlingen erhåller totalt 200,3 mnkr varav SU erhåller 115,164 mnkr, NU 32,376 mnkr, SKaS 24,496 mnkr och SÅS 28,265 mnkr.

Ärendet kan medföra utökning av personella resurser för Västra Götalandsregionen i enlighet med intentionerna i statsbidraget.

## Genomförande av beslut

Mot bakgrund av digitaliseringens möjligheter ska mottagarna av medlen överväga nyttjandet av digitala verktyg för att uppnå önskade resultat.

Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att ta fram anvisningar för utbetalning, fördelning och uppföljning av de tilldelade medlen.

## Beredning

Ärendet har beretts av Koncernstab hälso- och sjukvård. I arbetet har dialoger förts med sektorsrådet för Kvinnosjukvård, Neonatalrådet, Innovationsplattformen samt ordförande för programområdet kvinnosjukdomar och förlossning. Analyser och rekommendationer i rapporterna "Förlossningsvård och kvinnors hälsa, Kartläggning av nuläge och förbättringsområden" (2018), "Neonatalvården i fokus: Trygg hela vägen – före, under och efter graviditet" (2019) samt "I väntans tider" (2018) har beaktats.

Förhandling enligt **MBL § 11** kommer att ske den 26 september 2018.

Koncernkontoret

Ann Södersterström  
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Karin Möller  
Avdelningschef Kvalitet och  
patientsäkerhet

## Besluten skickas till

- Styrelsen för NU-sjukvården
- Styrelsen för Sahlgrenska universitetssjukhuset
- Styrelsen för Skaraborgs sjukhus
- Styrelsen för Södra Älvsborgs sjukhus
- Styrelsen för beställd primärvård
- Primärvårdsstyrelsen
- Direktör för ägarstyrning
- Samordnare för beredningsgruppen för riktade statsbidrag